

Lektion 13

Næstekærlighed

Kristendom rimer på næstekærlighed! Kristne har et særligt ansvar overfor mennesker der har brug for hjælp. Men, hvor langt skal man gå for at hjælpe? Og kræves der mere af kristne end af andre?

Diakoni og næstekærlighed

Ordet diakoni

Ordet kommer fra græsk og betyder tjeneste. Vi bruger begrebet som udtryk for kirkens medmenneskelige omsorg. I praksis løftes de konkrete sociale opgaver ofte af de kirkelige sociale/diakonale organisationer (f.eks. Kirkens Korshær, KFUKs sociale arbejde og mange flere), eller er overtaget af staten. Derfor glemmer vi ofte som menighed, at diakoni er en grundlæggende del af vores væremåde som kirke. I de senere år er det dog igen blevet mere almindeligt, at lokale menigheder påtager sig store eller små sociale opgaver.

Det bibelske fundament for diakoni

Ordet diakoni optræder adskillige gange i NT, både i formen ”at tjene” og som ”tjeneste” og ”tjener”. Ordet bruges både bredt, i forståelsen at afhjælpe både åndelig og konkret social nød, og snævert, hvor det kun drejer sig om den sidste del (altså at afhjælpe konkret nød).

Vi finder begrundelsen for diakoni i bl.a.:

- Skabelsestanken.
- Kristusforståelsen.
- Kirkeforståelsen.

Skabelsestanken:

At vi er skabt af Gud betyder, at vi har fået livet givet af Gud, og at vi må leve i overensstemmelse med, hvad han vil. Dertil hører at tage ansvaret for vores eget liv og for alt det skabte. At også medmennesket er skabt af Gud og i Guds billede betyder, at det er af uendelig stor værdi – af akkurat lige så uendelig stor værdi som os selv. Det er derfor et grundlæggende vilkår ved at være skabt, at vi skal leve vores liv i et fællesskab med vores skaber og med vores medskabning.

Kristusforståelsen:

Grundlæggende for Jesu gerning på jorden er, at han tjente mennesker. Jesu tjenergerning bestod både i at afhjælpe konkret nød og i den ultimative tjeneste; at han gav sit liv.

Dermed vendte han op og ned på begreberne. Det var nemlig uværdigt for en fri mand at tjene (nogle gange bruges oven i købet det græske ord for ”slave”). De verdslige statusord var magt, rigdom og anseelse og de religiøse statusord var lovoverholdelse og renhed. I stedet vendte Jesus om på fortegnene. Hans fokus var netop på dem, der i andres øjne var urene og uhæderlige. Dem ”de andre ikke ville lege med”, var netop dem, Jesus hjalp. Blandt jøderne var tankegangen, at man ville blive religiøs uren ved at røre nogen, der var uren eller ved at spise noget, der var urent. Derfor var det så kontroversielt, at Jesus færdes sammen med alle slags mennesker, også de, der i jødernes øjne var urene. Samtidig hævdede Jesus, at vi netop tjener Gud gennem at tjene medmennesket. Læs Mattæusevangeliet 25,31-46.

Loven, som det var så vigtigt for jøderne at opfylde, bliver ifølge Jesus netop opfyldt ved at tjene medmennesket. Jesus bliver på et tidspunkt spurgt af en farisæer (Mattæusevangeliet 22, 34-40): ”Hvad er det største bud i loven? og han svarer: Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og første bud. Men der er et andet der står lige med det: Du skal elske din næste som dig selv. På disse to bud hviler hele loven og profeterne.”

Jesus svarer altså ved at vise tilbage til den jødiske trosbekendelse; Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke (5 Mosebog 6,4 - 5). Kærligheden til Gud skal være fuldkommen, men der er et andet bud, der har lige så stor vægt; at elske sin næste som sig selv (3. Mosebog 19,18).

Vi kalder Jesu svar ”Det dobbelte kærlighedsbud” og det viser, at kærlighed til Gud og kærlighed til næsten er to sider af samme sag. Jesus kobler altså to bud fra Det Gamle Testamente sammen, giver dem en ubetinget førsteplads, og hævder oven i købet, at hele loven og profeterne hviler på de to.

Paulus formulerer det på denne måde: Kærlighed er lovens fylde – altså opfyldelse. Ved at elske Gud og næsten og handle derefter, opfyldes hele loven. Læs Romerbrevet 13, 8-10.

Der er en sammenhæng mellem Jesu helbredelser og den store tjenergerning (at han gav sit liv), idet også helbredelserne peger på noget større, der rækker ud over den umiddelbare afhjælpning af en konkret nød. Jesu ordvalg tyder nemlig på, at den lille frelse / helbredelsen hænger sammen med

den store endelige frelse. F.eks. relateres Jesu gerninger flere steder med Det Gamle Testaments Messiasprofetier. - Læs f.eks. Mattæusevangeliet 11,2-6: ”Da Johannes i fængslet hørte om Kristi gerninger, sendte han bud med sine disciple og spurgte ham: »Er du den, som kommer, eller skal vi vente en anden?« Jesus svarede dem: »Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske bliver rene, og døve hører, og døde står op, og evangeliet forkyndes for fattige. Og salig er den, der ikke forarges på mig«”. Her kobler Jesus undergerningerne sammen med profeten Esajas´ profeti om det ny Jerusalem/det kommende paradisisrige på jorden og hævder på den måde, at hans konkrete handlinger er en foregribelse af det kommende Guds Rige (se Esajas 35, især 5-6).

Efterfølgelse

Vi har set at tjenergerningen var meget central for Jesu liv, og det kulminerede i, at han gav sit eget liv for menneskene. Næste fokus bliver så, hvilken betydning det havde for disciplene – og dermed for os. At være Jesu discipel betyder nemlig, at man må følge i hans fodspor og følge hans eksempel.

I Det Nye Testamente kan vi læse, at Jesu handlinger bliver både forudsætning, begrundelse og forbillede for, at disciplene skal tage tjenergerningen på sig.

Forudsætning: Jesu handling var årsag til, at det overhovedet lod sig gøre for disciplene at handle i kærlighed. Se 1. Johannesbrev 4,19: ”Vi elsker, fordi han elskede os først”. Og Johannesevangeliet 15,4-5: ”Bliv i mig, og jeg bliver i jer. Ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den bliver på vintræet, sådan kan I det heller ikke, hvis I ikke bliver i mig. Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre.”

Begrundelse: Johannesevangeliet 13,12–15: ”Da han nu havde vasket deres fødder og taget sin kjortel på og sat sig til bords igen, sagde han til dem: »Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. *Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder.*” Og 1. Johannesbrev 4,11: ”Mine kære, når Gud har elsket os således, skylder vi også at elske hinanden.”

Forbillede: Johannesevangeliet 13,15: ”Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer”. Og Johannesevangeliet 13,34 - 35: ”Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske

hinanden. Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden. Deraf kan alle vide, at I er mine disciple: hvis I har kærlighed til hinanden.«

Ifølge Jesus er det ikke uden omkostninger at følge efter ham. Der er nemlig to skrappe betingelser:

1. Man må flytte fokus væk fra sig selv. Det er nemlig ikke muligt at følge Jesus, hvis man er optaget af sit eget liv og egne behov. (Mattæusevangeliet 16,24: Da sagde Jesus til sine disciple: »Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig». Og Lukasevangeliet 14,26: »Hvis nogen kommer til mig og ikke hader sin far og mor, hustru og børn, brødre og søstre, ja, sit eget liv, kan han ikke være min discipel”).
2. Man må være parat til at møde modstand og lidelse (Johannesevangeliet 15,20: »Husk det ord, jeg sagde til jer: En tjener er ikke større end sin herre. Har de forfulgt mig, vil de også forfølge jer”).

At efterfølge Jesus betyder altså at leve sit liv for andre, ved at sætte dem i centrum frem for sig selv. Men er vi i stand til det?

Kirkeforståelsen:

Vores forståelse af kirken er, at det er et fællesskab omkring og med Kristus, hvortil alle kristne hører. Kirken får ikke sin identitet og sit indhold fra de mennesker, der er en del af den, men fra Kristus selv. Derfor er det klart, at det må være en grundlæggende del af kirkens identitet at være i tjeneste. Kirken er sat til at tjene, dem der på den ene eller den anden måde er udstødte og fornødrede.

I dag er diakonien ofte udliciteret til kirkelige organisationer eller overtaget af samfundet. Det giver nogle gange god mening, da det ofte er store opgaver, der kræver en vis organisering og kapacitet at løfte. Det betyder dog ikke, at menigheden blot skal læne sig tilbage på kirkebænken!